

Väga soe sügis lõppes tormiselt

Pool sajandi pingereas jäi tänavune sügis soojuselt viiendale kohale.

Ain Kallis

Ei ole midagi öelda – viimase paarikümne aasta sügiskuud, september-oktoober-november, on olnud üpris soojad. Nagu oli hulk aastaid ka möödunud sajandi kahekümnendail.

Tartu pikaajalises, 1865. aastast algavas õhutemperatuuride reas püsivad selle sajandi näitajad mitmetel headel kohtadel: 2006. aasta sügis 2.–3. kohal, 2011. oma viiendal, tänavune aga jagab 7,5 kraadiga kohti seitsmendast kümnendani.

Võrdluseks võib mainida, et kõige külmem sügis ei jää sugugi kaugemale – 1993. aastal arvutati Tartus keskmiseks õhusoojaks vaid 1,4 kraadi! November oli siis tõesti talvekuu nime väärt.

Üle keskmise soe

Nüüd pisut arve.

Kogu Eestis algas tänavu kliimaatiline sügis keskmiselt 18. septembril, kui ööpäeva keskmine temperatuur langes püsivalt alla 13°.

Riigi territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati ilmateenistuses 8,2°, mis jääb tunamullusele rekordile 0,8 kraadiga alla. Kõige soojem oli sügis muidugi saartel (Ruhnus 9,8°), kõige jahedam Pandivere kandis (Väike-Maarjas 7°).

Vihma tuli palju saartel (Vilsandil 240 mm), vähem idas (Tõraveres 124 mm).

Üks uus rekord püstitati esimesel sügiskuul – varaseima lumesaju aeg 25. septembril. Siis sadas mitmel pool jääkruupe ning Väike-Maarjas ka lund.

Erakordselt soe oli tänavune novembrikuu. Tartu andmerekas jääb see oma 4,2kraadise keskmisega maha vaid kole kaugest 1877. aastast (4,3°).

Arvestades aga tollast mõõtemetoodikat, võiksime ikkagi pidada läinud talvekuud poolteise sajandi palavaimaks.

Ühest internetiportaalist võis paari päeva eest lugeda, et Eesti keskmine õhutemperatuur oli novembrikuus normist lausa neli korda kõrgem (vastavalt 4,8 ja 1,2 kraadi).

Tõraverre andmetel oli keskmine õhutemperatuur aga koguni 42 korda kõrgem (sealne pikaajaline keskmine on 0,1 kraadi)!

Sügise lõpuakordid olid mõjusad. Kohati lendasid katused, paiguti murdusid puud.

Mõni aeg tagasi kirjutas Külleke Rooväli Postimehes, et meie sünoptikud lisavad igaks juhuks “pisukese protsendi” prognoosile otsa: “Nii igaks juhuks, et pärast keegi ei ütleks, et pole öeldud.”

Tormid möllasid mujal

29. oktoobri tormi ajal puhus tuul Vilsandil hooti 33,2, Roomassaares 32,6 m/s (prognoos: kuni 35 m/s), viimase möllu prognoos pani ka veidi mööda: ennustati 33 m/s, tuuleiilid küündisid aga Loksal 31,8 ja Vilsandil 29,7 meetrini sekundis.

Maailma mastaabis pole meie tormid märkimist väärt, sest keskmine tuule kiirus jäi isegi mainitud möllude aegu tormi kriteeriumi piirile (21 m/s), vaid üksikud iilid küündisid orkaani näitude lähedale. Aga Filipiinide taifuuni ajal mõõdeti keskmiseks tuule kiiruseks 64 meetrit sekundis!